

2020-208

Concerndirectie

Contactpersoon Marloes Klooster-Steinmeijer
Telefoon (030) 607 18 09
E-mail m.klooster@nieuwegein.nl

Gemeenteraad Nieuwegein
Postbus 1
3430 AA NIEUWEGEIN

Datum 15 mei 2020
Kenmerk
Zaaknummer
Berichtnummer
Onderwerp Financiële gevolgen
corona

Geachte leden van de raad,

In de afgelopen periode hebben wij u op verschillende momenten geïnformeerd over de impact en gevolgen van de coronacrisis. In onze brief van 29 april hebben wij u gemeld dat ook de gemeentelijke begroting zal worden getroffen door deze crisis. In deze brief geven wij u meer inzicht in de impact, voor zover nu bekend, op de gemeentelijke begroting. We maken inzichtelijk op welke wijze we omgaan met vraagstukken die ons worden voorgelegd en die niet passen binnen de door uw raad vastgestelde begroting. Ook informeren wij u over reeds genomen besluiten.

Daarnaast willen we graag ook procesmatig vooruitkijken: Hoe komen we in de komende maanden tot een handelingsperspectief voor de meerjarenbegroting gezien de onzekerheden die de coronacrisis met zich meebrengt?

Afwijkingen in uitgaven en inkomsten over 2020

In de uitvoering laat de begroting 2020 een aanzienlijk aantal afwijkingen zien als gevolg van de coronacrisis. In deze brief schetsen we een eerste beeld op hoofdlijnen van deze afwijkingen. In hoeverre deze afwijkingen ook daadwerkelijk gaan leiden tot begrotingsoverschrijdingen is nog niet te bepalen. Dat is mede afhankelijk van de compensatie die wij ontvangen van het Rijk. Naast dit eerste inzicht van onze eigen waarnemingen, treft u als bijlage bij deze brief een inventarisatie aan die is opgesteld door de VNG. Deze inventarisatie wordt gebruikt voor de onderhandelingen over compensatie met het Rijk die door de VNG gevoerd worden. Ook treft u als bijlage een overzicht aan van onderwerpen, waarbij wij verwachten dat er een financieel effect zal ontstaan als gevolg van de coronacrisis. Wij zullen bij de bestuursrapportage in september een eerste financiële inschatting geven voor deze onderwerpen. Daarnaast geven wij in deze brief op een aantal grote thema's alvast een eerste duiding.

Bladnummer 2/10

Kenmerk

Onderwerp Financiële gevolgen corona

Sociaal domein

In de afgelopen periode zag het college zich genoodzaakt om een aantal uitgaven te doen die direct verband houden met de coronacrisis. De belangrijkste uitgaven zijn de uitgaven die gedaan zijn om de rijksmaatregelen uit te voeren als onderdeel van het steunmaatregelenpakket van het kabinet (de TOZO). Het Rijk heeft toegezegd deze maatregelen, inclusief de uitvoeringskosten, volledig te compenseren. We hebben tot op heden ruim € 4,0 miljoen, conform de beschikking van het Rijk, op voorschotbasis overgemaakt aan de WIL voor de TOZO regeling. Inmiddels is hiervoor (peildatum 7 mei 2020) ruim € 3,7 miljoen uitgekeerd. Uiteraard is veel menskracht nodig om deze regeling uit te voeren. Voor Nieuwegein waren op peildatum 7 mei, om 8 uur 's ochtends, 1.133 aanvragen behandeld. Daarvan zijn 1.053 aanvragen betaald, 37 aanvragen zijn toegekend en staan klaar om betaald te worden, 43 aanvragen zijn afgewezen. WIL ontvangt wekelijks ruim 200 mails die binnen redelijke termijnen in behandeling worden genomen. Dit betreft zowel nieuwe aanvragen als mutaties. Er wordt over 5 % van de aanvragen een kwaliteitscontrole uitgevoerd. Wij hebben WIL de ruimte gegeven om hiervoor tijdelijk ook andere medewerkers, zoals de medewerkers van het werkteam, in te zetten. WIL geeft aan dat zij verwacht dat deze mensen vanaf 1 juli hun reguliere werkzaamheden weer kunnen oppakken. Wij beschikken op dit moment niet over informatie over de afhandeling van aanvragen voor de NOW, omdat dit in handen is van het UWV. Aanvragen voor bedrijfskredieten worden vanaf 6 mei 2020 in behandeling genomen door BBZ Utrecht. Wij hebben op dit moment nog geen inzicht in de omvang van deze aanvragen.

De crisis heeft ook grote gevolgen voor de werkwijze van zorgaanbieders Wmo en jeugdhulp. Niet alle zorg- en hulptrajecten kunnen op reguliere wijze uitgevoerd worden. We bieden zorgaanbieders ruimte om naar eigen inzicht alternatieve vormen van hulp en ondersteuning in te zetten. Daarnaast continueren we bevoorschotting. Het Rijk heeft besloten de inning van de eigen bijdrage voor de WMO-ondersteuning stop te zetten. De kosten hiervan worden gecompenseerd door het Rijk.

Voor onze partners waarmee we een subsidierelatie hebben, geldt ook dat we de bevoorschotting voortzetten. We bieden ruimte om op maat alternatieve activiteiten in te zetten, die passen bij de huidige behoefte in onze samenleving. Bij de eindafrekening bepalen we samen welke subsidiabele activiteiten gerealiseerd zijn, waarbij we rekening houden met reeds gemaakte kosten voor activiteiten die uiteindelijk niet door konden gaan.

Bladnummer 3/10

Kenmerk

Onderwerp Financiële gevolgen corona

Voor alle aanbieders geldt dat we in principe niet betalen voor niet geleverde diensten. We bieden maatwerk wanneer het voortbestaan van een organisatie door deze omstandigheden in gevaar komt en die organisatie cruciaal is voor de sociale infrastructuur in onze stad of een (uniek) aanbod heeft dat niet gemist kan worden. Voor zover dergelijke kosten niet door het Rijk gecompenseerd worden, beschouwen we deze als onvermijdelijke incidentele kosten.

Daarnaast zien we bij Geynwijs in 2020 een toename van nieuwe hulpvragen. In de afgelopen twee maanden zijn veel verzoeken voorzien van een passend aanbod voor hulp of ondersteuning. We hebben op dit moment kortere wachttijden, terwijl het aantal aanvragen over 2020 hoger ligt dan in 2019. Niettemin houden we er rekening mee dat er deels ook sprake zal zijn van uitgestelde hulpvragen, waardoor de kosten voor WMO en jeugdhulp verder kunnen oplopen.

Afval

Zoals u weet is er veel meer grof vuil aangeboden of gedumpt op straat en is het druk op het afvalstation. Dit leidt tot meerkosten voor de inzameling en afvoer van tonnages afval. Tot eind april bedroegen de kosten voor de afvalinzameling (incl. verkeersregelaars bij het afvalstation) € 41.000. Bij de bestuursrapportage zullen we u een voorstel doen hoe om te gaan met deze extra kosten.

Maatschappelijke voorzieningen die gesloten zijn

Merwestein, de KOM, de bibliotheek en de buurtpleinen zijn lange tijd gesloten terwijl veel vaste lasten doorlopen. Wij verwachten bij deze maatschappelijke partners een financieel effect door een gebrek aan inkomsten.

Merwestein heeft, door de sluiting, te maken met substantiële financiële effecten. De afwaardering van de aandelen, zal zichtbaar worden in onze jaarrekening.

Door de KOM wordt aangegeven dat in maart sprake is van een verlies van € 93.000 en in april van € 117.500 voor de stichting. Daarnaast is bij de Horeca BV sprake van een verlies van € 44.500 in maart en € 95.000 in april. Het totale verlies voor stichting en horeca tezamen tot eind april bedraagt derhalve € 328.000. Door de KOM is NOW aangevraagd voor zowel de stichting als de horeca. Ook heeft zij TGOS (Tegemoetkoming Schade Covid 19) aangevraagd.

De bibliotheek is vanaf 14 maart gesloten geweest. Vanaf 11 mei is de bibliotheek weer geopend voor het lenen en inleveren van boeken. In de maand april was er een terugloop in inkomsten te zien. De daling van de gebruikersinkomsten in april bedroeg € 3.000 en er was sprake van € 1.000 lagere inkomsten uit verhuur.

Bladnummer 4/10

Kenmerk

Onderwerp Financiële gevolgen corona

ruimte en rechtswinkel. De verwachting is dat de verlaging van de gebruikersinkomsten ook na opening van bieb zichtbaar blijven, omdat bijeenkomsten e.d. nog niet georganiseerd kunnen worden. Er is op dit moment nog geen inschatting te maken over het eventuele teugloop in ledenaantal door de sluiting.

Het college beschouwt deze voorzieningen als cruciaal voor de Nieuwegeinse sociale infrastructuur. Voor zover dergelijke lasten niet door het Rijk gecompenseerd worden, beschouwen we deze als onvermijdelijke incidentele kosten.

Bedrijfsvoering

We hebben in korte tijd nagenoeg de gehele organisatie omgezet naar digitaal werken. Dat heeft € 60.000 aan investeringen met zich meegebracht. We verwachten ook lagere uitgaven binnen de bedrijfsvoering, bijvoorbeeld voor catering en reiskosten. We weten echter nog niet of dat toereikend is om de hogere uitgaven te dekken. Daarnaast worden extra kosten gemaakt om het live streamen van raadsvergaderingen mogelijk te maken.

Minder inkomsten

We zien ook een aantal tegenvallers in onze inkomsten. De grootste effecten verwachten wij in de parkeerexploitatie omdat de parkeergarages veel minder bezet zijn. De parkeeropbrengsten waren in de maand april circa 40% lager dan geraamd. Als deze lijn zich tot en met september voortzet dan gaat het om een bedrag van bijna € 1,8 miljoen aan minder inkomsten uit parkeren.

Het Rijk heeft gevraagd om coulant om te gaan met het innen van facturen (bijv. huur) en het opleggen van belastingaanslagen. Hier hebben wij gehoor aan gegeven. Zo hebben wij een besluit genomen om de huren in de commerciële plint in ieder geval tot half juni op te schorten. Dit betekent dat er vooralsnog geen sprake is van financiële gevolgen, maar alleen sprake is van uitstel van betaling. We bekijken de komende maanden of er aanleiding is om, incidenteel of structureel, iets te doen aan de huren van onze commerciële huurders. Hierbij kijken we ook naar de wijze waarop de andere verhuurders in City met dit vraagstuk omgaan.

De mogelijkheid om betalingen op te schorten, geldt ook bij het innen van de belastingen. De BghU heeft de mogelijkheden voor het betalen van aanslagen verruimd. Hieruit kunnen uiteindelijk structurele effecten voortkomen, als bedrijven of particulieren hun verplichtingen ook op de langere termijn niet kunnen nakomen.

Bladnummer 5/10

Kenmerk

Onderwerp Financiële gevolgen corona

Voor wat betreft huur van maatschappelijk vastgoed hanteert het college het uitgangspunt dat we geen kosten berekenen voor niet geleverde diensten. Dat betekent dat we geen huur berekenen voor ruimten die op basis van de noodverordening gesloten moeten blijven, zoals sportzalen. Voor vaste huurders betekent dit, dat zij over deze periode geen huur verschuldigd zijn. Incidentele huurders die al een huurperiode geboekt en betaald hadden, hebben een voucher aangeboden gekregen om hun activiteit op een ander moment te organiseren. Indien zij daar van af zien, wordt de betaalde huur gerestitueerd. Deze maatregelen leiden tot een maandelijkse huurderiving van circa € 50.000 bij de verhuur inzake sport. Een deel van deze huurderiving kan mogelijk gecompenseerd worden via de Specifieke Uitkering Sport, die hiervoor is ingesteld. Kijken we naar de huurinkomsten inzake buurt- en clubhuizen, dan voorzien wij op dit moment een huurderiving van € 15.000 per maand. Hiervoor zijn nog geen afspraken met het Rijk gemaakt qua eventuele compensatie.

Voor organisaties van evenementen hanteert het college dezelfde uitgangspunten. Voor evenementen die definitief geschrapt worden, worden de verschuldigde leges kwijtgescholden. Organisatoren die hun evenement op een later moment willen organiseren, kunnen voor dat moment een nieuwe vergunning aanvragen, zonder dat dan opnieuw leges verschuldigd zijn. Omdat de legesverordening geen kwijtscheldingsregeling kent, leggen we u binnenkort een aanpassing van de legesverordening voor. De impact hiervan op de begroting blijft beperkt tot enkele duizenden euro's.

Zoals uit bovenstaande blijkt geven wij uitvoering aan maatregelen waartoe door het Rijk is opgeroepen en hebben we een aantal aanvullende maatregelen genomen. Voor een groot deel van deze maatregelen heeft het Rijk reeds toegezegd dat deze kosten gecompenseerd worden. Vooralsnog gaan wij ervan uit dat ook voor de overige uitgaven of teruglopende inkomsten compensatie vanuit het Rijk komt. Hierover vinden op dit moment gesprekken plaats tussen de VNG en het Rijk. De financiële effecten van deze maatregelen voor 2020 verwerken wij, voor zover als mogelijk, in de bestuursrapportage 2020, die in september in de raad wordt behandeld.

Besluitvorming als gevolg van corona

Het college komt sinds het begin van de crisis wekelijks op vrijdag extra online bij elkaar, om snel besluiten te kunnen nemen en in de crisisaanpak ook snel te kunnen handelen. De besluiten die we tot nu toe in het kader van corona versneld hebben genomen, hebben wij in de collegevergadering van 12 mei alsnog formeel bekrachtigd. Wij verwijzen u hiervoor graag naar het collegebesluit dat als bijlage is toegevoegd.

Handelingsperspectief

Hoewel er eerste versoepelingen zijn in de maatregelen, is er nog veel onzekerheid over de duur en omvang van de coronacrisis en de effecten ervan voor de gemeente Nieuwegein. We weten alleen zeker dat er in ieder geval voor 2020 en 2021 gevolgen zullen zijn, waarbij we voor 2020 voor het grootste deel compensatie vanuit het Rijk verwachten. De mate waarin effecten structureel zijn is nog onbekend. Ook hebben we op dit moment nog geen zicht op mogelijke compensatie van het Rijk voor latere jaren. Met inachtneming van de geschetste onzekerheid, hechten we aan een handelingsperspectief, op basis waarvan we de koersnota 2021, de bestuursrapportage 2020 en begroting 2021-2024 vormgeven.

We beschouwen de financiële effecten voor 2020 en 2021 als incidentele effecten
Wij achten het op dit moment nog te vroeg om in te schatten of / in welke mate sprake is van structurele gevolgen. Daarom willen we de (financiële) effecten van corona tot aan de kadernota 2022 apart beschouwen. Dit betekent dat we voor 2020 en 2021 de uitgaven die corona gerelateerd zijn als incidentele kosten willen beschouwen en deze ook met incidentele middelen willen opvangen.

In de kadernota 2022 willen we de structurele effecten van de coronacrisis nader beschouwen. We gaan ervan uit dat we op dat moment meer zicht hebben op de maatschappelijke en economische impact en de mate waarin er sprake is van compensatie voor deze effecten.

Onze financiële positie biedt de ruimte om dit uitgangspunt vooralsnog te hanteren. Onze reservepositie en ons weerstandsvermogen (reservepositie gerelateerd aan risico's) zijn op dit moment van voldoende omvang om de incidentele gevolgen op te vangen. We beschouwen de algemene reserve als buffer om in deze onvoorspelbare situatie incidentele, coronagerelateerde kosten op te vangen. Uiteraard monitoren wij de omvang van de incidentele kosten en het effect hiervan op onze reserves en rapporteren wij hierover aan de raad via de P&C-cyclus.

Vanuit dit uitgangspunt, willen we (vooralsnog) uitvoering blijven geven aan eerder genomen besluiten en voornemens. We kiezen daarmee bewust voor anticyclisch investeren, doen we recht aan de opgaven in de stad voor de komende jaren en zijn we in staat om de sociale infrastructuur in de stad op peil te houden.

In de koersnota en begroting geven we nader invulling aan dit uitgangspunt. Op het moment dat blijkt dat dit, door ontwikkelingen, niet meer passend is, zullen wij voorstellen doen voor aanpassing. We verwachten dat we, naarmate we verder in de tijd komen, steeds beter in staat zijn om een inschatting te maken van de (financiële) effecten. Dit betekent dat we in ieder P&C document een nieuwe inschatting maken op basis van de situatie op dat moment en waar nodig ons handelingsperspectief aanpassen.

Vuistregel voor de inzet van de gemeente

Dit is een crisis op wereldschaal, waarbij het Rijk de regie heeft voor de aanpak in Nederland. Zij is als eerste aan zet voor het stutten van ondernemers en compensatie van financiële effecten voor gemeenten. Wij zien op dit moment dat het Rijk deze rol ook actief oppakt. We willen vooral een vangnet zijn als extra ondersteuning noodzakelijk is vanwege het belang van de infrastructuur van de stad en het rijk niet thuis geeft. Zo zullen wij binnen onze mogelijkheden alles doen om de financiële positie van bedrijven in Nieuwegein niet verder uit te hollen. Dit doen wij, in aanvulling op reeds genomen maatregelen, onder andere door facturen zo snel als mogelijk te betalen en, zoals hiervoor aangegeven, anti-cyclus te investeren. Graag geven we in de koersnota een nadere duiding aan deze vuistregel.

Een kompas voor de koers in de meerjarenbegroting

Op weg naar de nieuwe meerjarenbegroting komt er een aantal uitgangspunten en processen bij elkaar. Dit maakt het proces naar een koersnota en begroting complex. Het college onderscheidt hierbij de volgende vier elementen:

1. De incidentele corona-effecten

In het eerste deel van deze brief hebben wij u inzicht gegeven in een groot aantal incidentele effecten van de coronacrisis. Deze effecten doen zich nu voor en zullen deels doorlopen in 2021. We voorzien daarnaast nog een aantal nieuwe incidentele effecten, zoals extra uitgaven door de GGD, een toenemend beroep op BUIG en het werkteam, lagere legesinkomsten door een terugloop van vergunningen en een mogelijke boegolf in zorguitgaven. Zoals eerder aangegeven beschouwt het college deze incidentele effecten buiten het perspectief van de begroting(sruimte) en stelt ze voor deze incidenteel te dekken. Daarnaast gaat het college er, vooralsnog, van uit dat deze extra kosten gecompenseerd worden door het Rijk.

2. De structurele corona-effecten

Het valt niet te voorspellen welke maatschappelijke en economische effecten corona voor de langere termijn zal hebben. Het college wil deze effecten beschouwen in de kadernota 2022. Dat betekent, dat we in de koersnota 2021, die we in juni naar u toesturen, nog niet op deze structurele effecten zullen anticiperen.

3. Het reguliere begrotingsproces

Ondanks de grote impact van corona, functioneert een steeds groter deel van de samenleving, ook in deze tijden, zo goed als mogelijk is binnen de mogelijkheden. Veel ambities en behoeften die binnen onze gemeente leven, zijn dan ook niet veranderd. Ook blijven reeds bestaande vraagstukken onze aandacht vragen: We hebben u eerder gemeld dat de stijgende kosten in het sociaal domein om maatregelen vragen. Dat inzicht verandert door corona niet.

Dat betekent dat we, ondanks corona, in de koersnota op de gebruikelijke wijze een duiding zullen geven van de inhoudelijke ambities en maatregelen die we in de begroting 2021 een plek willen geven. Daarbij hanteren we ook nadrukkelijk het uitgangspunt van anticyclisch investeren. Op die wijze willen we invulling blijven geven aan de behoeften in de Nieuwegeinse samenleving én onze bijdrage leveren aan het zo veel mogelijk op gang houden van de economische bedrijvigheid. Bij de koersnota betrekken we ook de inzichten die door het Rijk in de meicirculaire worden gegeven. Vooruitlopend op de meicirculaire heeft het kabinet aangegeven voornemens te zijn om de accessen van het Gemeentefonds voor de jaren 2020 en 2021 te bevriezen. Hierdoor ontstaat voor deze jaren een stabiele en voorspelbare situatie waar het de omvang van de Algemene Uitkering betreft.

4. Duurzaam financieel evenwicht

Los van de huidige situatie hebben we eerder al met u gedeeld dat we maatregelen moeten nemen om ook langjarig te kunnen blijven investeren in de kwaliteit van de stad. Eerder hadden we ons voorgenomen om daarvoor in de kadernota 2021 voorstellen voor te doen. Het betreft een complex financieel-technisch vraagstuk, waar we de tijd voor willen nemen om dat goed met u te bespreken. De hiervoor geplande bijeenkomsten dit voorjaar konden vanwege de coronamaatregelen niet doorgaan. We hebben het voornemen, mits de omstandigheden dat toestaan, om dat gesprek na de zomer alsnog met u te voeren, en op basis daarvan zo mogelijk al concrete voorstellen te verwerken in de begroting 2021-2024.

Bladnummer 9/10

Kenmerk

Onderwerp Financiële gevolgen corona

Samenvatting van het proces

In deze onzekere periode is het lastig om ver vooruit te kijken. Het perspectief dat wij kiezen, als basis voor onze P&C documenten, willen wij baseren op de op dat moment bekende informatie. Dit betekent dat wij het perspectief, waar nodig, voor ieder document bijstellen.

In de komende maanden willen we in ieder geval op diverse momenten met u in gesprek gaan over de gevolgen van de coronacrisis en de financiële vertaling ervan in de P&C documenten.

- De bespreking van deze brief op 20 mei tijdens de Avond van de Raad is hiervoor het eerste moment.
- Op 9 juli wordt de koersnota 2021 in de raad behandeld en vastgesteld. In deze koersnota zullen wij de uitgangspunten zoals geformuleerd in deze brief nader uitwerken en vertalen, zodat er een goede basis ontstaat voor het opstellen van de begroting. Voorafgaand aan het politiek debat van 9 juli verwachten wij dat het presidium een raadsvoorbereidende bijeenkomst organiseert.
- De begroting 2021 wordt op 5 november in de raad behandeld. Ook hierbij is uiteraard sprake van raadsvoorbereidende bijeenkomst en mogelijk nog een informatie avond.
- Tussentijds wordt op 24 september de bestuursrapportage 2020 in de raad besproken. In deze rapportage wordt over de effecten van corona voor 2020 zowel financieel als inhoudelijk gerapporteerd.
- Daarnaast gaan we, voor zover de omstandigheden dat toelaten we na de zomer met u in gesprek over het duurzaam financieel evenwicht.

Tot slot

We vertrouwen erop dat wij u met deze brief handelingsperspectief bieden hoe we met de financiële effecten van corona willen omgaan. Graag gaan wij hierover op 20 mei met u in gesprek.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders,

Ellie Liebrechts
secretaris

Frans Backhuijs
burgemeester

Bladnummer 10/10

Kenmerk

Onderwerp Financiële gevolgen corona

Bijlagen:

1. Overzicht VNG
2. Inventarisatie effecten corona voor gemeente Nieuwegein
3. Collegebesluit over reeds genomen besluiten in kader van corona (12 mei)